

Vergaderjaar 2023–2024

36 067

Wijziging van de Pensioenwet, de Wet inkomstenbelasting 2001 en enige andere wetten in verband met herziening van het pensioenstelsel, standaardisering van het nabestaandenpensioen, aanpassing van de fiscale behandeling van pensioen en enige andere wijzigingen ten aanzien van pensioen (Wet toekomst pensioenen)

Nr. 196

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR ARMOEDEBELEID, PARTICIPATIE EN PENSIOENEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 15 januari 2024

Op 1 juli 2023 is de Wet Toekomst Pensioenen (Wtp) in werking getreden. Op 14 juni 2023 heb ik de Tweede Kamer en Eerste Kamer een planningsbrief gestuurd over de planning van de uitwerking van de moties en toezeggingen behorende bij de behandeling van de Wtp.¹

Met deze brief geef ik, op verzoek van uw Kamer, een actuele stand van zaken over de lopende moties en toezeggingen. Ook zal ik in deze brief – conform het verzoek van uw Kamer – ingaan op een eventuele wijziging van het overgangsrecht betreffende de premievrije voortzetting vanwege arbeidsongeschiktheid bij een verzekeraar en de nota van wijziging op de Wet pensioenverdeling bij scheiding.

Premievrije voortzetting Arbeidsongeschiktheidspensioen Verzekeraars

Met de brief van 9 november 2023 heb ik uw Kamer laten weten dat ik mij ervoor zal inspannen om het in de wet vastgelegd overgangsrecht te verruimen.² Op dit moment ben ik aan het onderzoeken op welke wijze een verruiming gerealiseerd kan worden. Ik begrijp dat verzekeraars, werkgevers en hun deelnemers gebaat zijn bij snelle invoering en maatregelen ter overbrugging van de termijn tot inwerkingtreding. Op dit moment kijk ik samen met de sector, de Belastingdienst en het Ministerie van Financiën wat mogelijke passende maatregelen kunnen zijn. Voor de volledigheid merk ik op dat het (verruimde) overgangsrecht geen verplichting zal zijn maar een bevoegdheid zal geven om tussen werkgever, werknemer en verzekeraar afspraken te maken over de

¹ Kamerstuk 36 067, nr. 187.

² Kamerstuk 32 043, nr. 624.

premiëvrije voortzetting vanwege arbeidsongeschiktheid bij wisseling van uitvoerder.

Wetsvoorstel pensioenverdeling bij scheiding 2022

In het nader rapport bij het Wtp³ is ingegaan op het Wetsvoorstel pensioenverdeling bij scheiding. Vanwege de inhoudelijke samenhang met het Wetsvoorstel pensioenverdeling bij scheiding 2022⁴, is de regering voornemens om de inwerkingtredingsdatum van die wet op te schuiven naar het einde van de transitieperiode.

Het uitstel van de inwerkingtredingsdatum van het wetsvoorstel pensioenverdeling bij scheiding betekent dat het beoogde doel van dit wetsvoorstel, namelijk het verbeteren van de bescherming van de scheidende partners, pas later bereikt zal worden. De regering zal daarom bij nota van wijziging overbruggingsmaatregelen voorstellen waardoor de verdeling van pensioen bij scheiding al eerder in de geest van het wetsvoorstel kan plaatsvinden. Deze nota van wijziging zal ook noodzakelijke (technische en redactionele) wijzigingen bevatten als gevolg van de Wet toekomst pensioenen.

Omdat de noodzakelijke wijzigingen naar aanleiding van de Wtp substantiëler zijn dan eerder verwacht, zal de nota van wijziging een volledig wetgevingsproces (inclusief internetconsultatie en advies Raad van State) doorlopen. Ik ben voornemens om de nota van wijziging rond de zomer te publiceren voor internetconsultatie, zodat u de nota van wijziging daarna kunt betrekken bij de verdere behandeling van deze wet.

Moties en toezeggingen

In onderstaande tabellen wordt op hoofdlijnen de actuele planning weergegeven per motie en toezegging. Dit betreft de planning naar huidige inschatting.

Tabel 1. Overzicht moties Tweede Kamer en bijbehorende beoogde planning.

Motie	Actuele planning
Motie van de leden Palland en Ceder over bij de monitoring de randvoorwaarden meenemen die zijn opgenomen in het pensioenakkoord (Kamerstuk 36 067, nr. 148)	Het plan van aanpak voor de monitoring is op 14 juni 2023 met de Kamer gedeeld. ¹ Het monitoren van de randvoorwaarden maakt onderdeel uit van dit plan van aanpak. Uw Kamer wordt hier twee keer per jaar over geïnformeerd via de voortgangsrapportage. De eerste rapportage verwacht ik voor het zomerreces met uw Kamer te kunnen delen.
Motie van de leden Smals en Stoffer over het monitoren van afspraken over compensatie en de obstakels die sociale partners ondervinden om deze te realiseren (Kamerstuk 36 067, nr. 177)	Dit loopt mee in de monitoring van de Wtp. Uw Kamer wordt hier twee keer per jaar over geïnformeerd via de voortgangsrapportage. De eerste rapportage verwacht ik voor het zomerreces met uw Kamer te kunnen delen.
Motie van het lid Smals over gedurende de transitieperiode monitoren of pensioenfondsen een carve-out nodig hebben in verband met een evenwichtige belangenafweging (Kamerstuk 36 067, nr. 118)	Dit loopt mee in de monitoring van de Wtp. Uw Kamer wordt hier twee keer per jaar over geïnformeerd via de voortgangsrapportage. De eerste rapportage verwacht ik voor het zomerreces met uw Kamer te kunnen delen.

³ Kamerstuk 36 067, nr. 4.

⁴ Kamerstuk 32 043, nr. 600.

Motie	Actuele planning
Motie van de leden Ceder en Stoffer over de nieuwe vormgeving van het nabestaandenpensioen zo snel mogelijk evalueren en monitoren (Kamerstuk 36 067, nr. 158)	Dit loopt mee in de monitoring van de Wtp. Uw Kamer wordt hier twee keer per jaar over geïnformeerd via de voortgangsrapportage. De eerste rapportage verwacht ik voor het zomerreces met uw Kamer te kunnen delen.
Motie van het lid Stoffer c.s. over het regelmatig uitvoeren van invoeringstoetsen na inwerkingtreding van de Wtp (Kamerstuk 36 067, nr. 163)	Dit loopt mee in de monitoring van de Wtp. Uw Kamer wordt hier twee keer per jaar over geïnformeerd via de voortgangsrapportage. De eerste rapportage verwacht ik voor het zomerreces met uw Kamer te kunnen delen.
Motie van het lid Maatoug c.s. over een uitvoeringsmonitor over de arbeidsvoorwaardelijke afspraken en in 2026 bezien of het invaren op tijd en verantwoord kan worden ingevoerd (Kamerstuk 36 067, nr. 166)	Dit loopt mee in de monitoring van de Wtp. Uw Kamer wordt hier twee keer per jaar over geïnformeerd via de voortgangsrapportage. De eerste rapportage verwacht ik voor het zomerreces met uw Kamer te kunnen delen.
Motie van de leden Nijboer en Maatoug over een nieuwe regeling waardoor het voor mensen met zware beroepen ook na 2025 mogelijk is eerder met pensioen te gaan of minder dagen te werken (Kamerstuk 36 067, nr. 140)	Over dit vraagstuk waren sociale partners de afgelopen periode onderling in gesprek in de Stichting van de Arbeid. Helaas liggen de gesprekken op dit moment stil. Om verder te komen met dit vraagstuk heb ik de twee voorzitters van de Stichting van de Arbeid uitgenodigd om met mij hierover te spreken. Ik wil de Kamer in het voorjaar informeren over uitkomsten van de gesprekken over dit vraagstuk, zodat een nieuw kabinet hiermee aan de slag kan en eventuele vervolgmaatregelen aansluitend kunnen ingaan op de huidige overgangsmaatregelen.
Motie van de leden Stoffer en Smals over het onderzoeken van de mogelijkheden om de pensioenopbouw voor zelfstandigen te verbeteren, zowel in de tweede als de derde pijler (Kamerstuk 36 067, nr. 162)	De uitwerking van de motie wordt betrokken bij de kabinetsreactie op het advies van de Stichting van de Arbeid over zelfstandigen zonder pensioenopbouw. De Stichting van de Arbeid buigt zich op dit moment nog over het advies. De kabinetsreactie volgt daarna.
Motie van het lid Smals over onderzoeken hoe het overgangsrecht voor partnerpensioenaanspraken gestroomlijnd kan worden (Kamerstuk 36 067, nr. 119)	Het onderzoek naar het overgangsrecht partnerpensioen is nog niet afgerond. De Tweede Kamer wordt hierover in april 2024 geïnformeerd.
Motie van de leden Van Beukering-Huijbregts en Nijboer over ervoor zorgen dat alle externe werknemers die via een aanbestede of uitbestede opdracht voor de overheid werken, pensioen opbouwen (Kamerstuk 36 067, nr. 126)	De Kamer zal in het voorjaar van 2024 worden geïnformeerd over de juridische mogelijkheden, en indien blijkt dat er voldoende mogelijkheden zijn, over hoe het kabinet hier vervolg aan wil geven.

Motie	Actuele planning
Motie van de leden Van Beukering-Huijbregts en Den Haan over deelnemers onafhankelijk informeren over het invaren van hun pensioen en over de plaats waar zij terecht kunnen met klachten (Kamerstuk 36 067, nr. 127)	Op de publiekswebste Pensioenduidelijkheid.nl, een samenwerking van vakbonden, werkgeversorganisaties, pensioenuitvoerders en het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, is onafhankelijke informatie te vinden over de nieuwe regels voor pensioen. Deze informatie is veelal op B1-niveau en biedt inzicht in algemene thema's van de veranderingen als gevolg van de Wet toekomst pensioenen. De website geeft informatie in categorieën zoals «wat betekent het [de wijzigingen red.] voor mij?» en «wat kan ik doen?». Voor specifieke informatie over wat bijvoorbeeld invaren voor een deelnemer betekent, is de pensioenuitvoerder de aangewezen instantie om die informatie te verschaffen. De publiekswebste geeft ook informatie over de situatie wanneer deelnemers klachten of een geschil hebben en wordt verwezen naar de interne klachtenprocedure bij de betreffende pensioenuitvoerder, de externe geschilleninstanties en de rechter. De pensioenuitvoerders en de geschilleninstanties informeren deelnemers op hun beurt eveneens over de mogelijkheden, routes en voorwaarden.
Motie van het lid Van Beukering-Huijbregts over werkgevers wettelijk verplichten om aspirant-werknemers al voor indiensttreding te informeren over de invulling van de arbeidsvoorwaarde pensioen (Kamerstuk 36 067, nr. 128)	De Tweede Kamer is met de Verzamelbrief pensioenonderwerpen van 9 november 2023 geïnformeerd over de wijze waarop aan deze motie invulling is gegeven. ²
Motie van de leden Nijboer en Maatoug over verzekerden beter beschermen bij de doorverkoop van portefeuilles door verzekeraars (Kamerstuk 36 067, nr. 141)	Ik ben in gesprek met DNB en AFM over de wijze waarop in het toezicht de borging van de positie van deelnemers is vormgegeven en of daarover bepaalde zaken meer duidelijkheid behoeven. De Tweede Kamer zal in april 2024 worden geïnformeerd over de uitkomsten hiervan.
Motie van de leden Nijboer en Maatoug over actie ondernemen om de kosten voor vermogensbeheer van pensioenfondsen substantieel te verlagen (Kamerstuk 36 067, nr. 142)	De Tweede Kamer is met de Verzamelbrief pensioenonderwerpen van 9 november 2023 geïnformeerd over de wijze waarop aan deze motie invulling is gegeven.
Motie van het lid Palland c.s. over onderzoeken of na invoering van de Wtp de vertegenwoordiging door de belanghebbenden in het pensioenfonds afdoende is voor evenwichtige besluitvorming (Kamerstuk 36 067, nr. 149)	Over het plan van aanpak onderzoek governance in het nieuwe stelsel is de Tweede Kamer met Verzamelbrief pensioenonderwerpen van 9 november 2023 geïnformeerd.

¹ Kamerstuk 36 067, nr. 191.

² Kamerstuk 32 043, nr. 624.

Tabel 2. Overzicht toezeggingen Tweede Kamer en bijbehorende beoogde planning.

Toezegging	Actuele planning
De handreiking evenwichtige transitie wordt, zodra deze gereed is, gedeeld met de Tweede Kamer.	De handreiking is op 1 juli 2023 gepubliceerd op werkenaanonspensioen.nl . In de Kamerbrief van 3 juli 2023 ¹ zijn beide Kamers hierover geïnformeerd.
In de handreiking evenwichtige transitie wordt expliciet ingegaan op adequate compensatie bij lage dekkingsgraden.	De handreiking is op 1 juli 2023 gepubliceerd op werkenaanonspensioen.nl . In een Kamerbrief ² zijn beide Kamers hierover geïnformeerd. In de handreiking wordt ook ingegaan op adequate compensatie bij pensioenfondsen met een lage dekkingsgraad.
Er is toegezegd om met een voorstel te komen waarbij voor zelfstandigen vrijwillig voortzetten van de pensioenregeling na einde dienstverband, de default wordt.	De uitwerking van deze toezegging wordt betrokken bij de kabinetsreactie op het advies van de Stichting van de Arbeid over zelfstandigen zonder pensioenopbouw. De Stichting van de Arbeid buigt zich op dit moment nog over het advies. De kabinetsreactie volgt daarna.
In de eerstvolgende evaluatie van de Algemene nabestaandenwet (Anw) wordt meegenomen dat de groep werknemers zonder pensioenopbouw groeit en wat de samenhang is met de huidige Wtp.	De vorige evaluatie Anw is in december 2019 naar de Tweede Kamer verstuurd. De volgende evaluatie moet voor 2028 zijn afgerond en zal dan aan uw Kamer gezonden worden.
Er is toegezegd om het wezenbegrip te uniformeren.	Het geüniformeerd wezenbegrip zal worden meegenomen in een eerstvolgend passend wetsvoorstel.
Er is toegezegd om te onderzoeken of ook wezenpensioen vrijwillig kan worden voortgezet.	De vrijwillige voortzetting van de wezendekking zal worden meegenomen in een eerstvolgend passend wetsvoorstel. (zie ook motie EK 36 067, AR).

¹ Kamerstuk 32 043, nr. 614.

² Kamerstuk 25 883, nr. 466

Tabel 3. Overzicht moties Eerste Kamer en bijbehorende beoogde planning.

Motie	Actuele planning
Motie van het lid Crone c.s. waarin de regering wordt verzocht om in overleg met sociale partners te komen tot een voortzetting en voor lager betaalden een verruiming van de Regeling voor Vervroegde Uittreding (RVU) of daarmee vergelijkbare regeling en de Kamers voor Prinsjesdag te informeren over de uitkomsten (Kamerstuk 36 067, Y).	Over de voortgang van het gesprek rond duurzame inzetbaarheid en zwaar werk na 2025 zijn de Tweede Kamer en Eerste Kamer voor Prinsjesdag 2023 geïnformeerd. ¹ Over dit vraagstuk waren sociale partners de afgelopen periode onderling in gesprek in de Stichting van de Arbeid. Helaas liggen de gesprekken op dit moment stil. Om verder te komen met dit vraagstuk heb ik de twee voorzitters van de Stichting van de Arbeid uitgenodigd om met mij hierover te spreken. Ik wil de Kamer in het voorjaar informeren over uitkomsten van de gesprekken over dit vraagstuk, zodat een nieuw kabinet hiermee aan de slag kan en eventuele vervolgmaatregelen aansluitend kunnen ingaan op de huidige overgangsmaatregelen.
Motie van het lid Moonen c.s. waarin de regering wordt verzocht een onderzoek in te stellen hoe de achterblijvende pensioenopbouw in het nieuwe pensioenstelsel kan worden weggenomen en de uitkomsten daarvan, alsmede de beleidsvoornemens en het tijdpad van de regering om deze pensioenkloof te dichten, met de Kamer te delen (Kamerstuk 36 067, Z).	Ik verwacht in de loop van 2024 de resultaten van het onderzoek en mogelijke beleidsvoornemens te kunnen aanbieden.
Motie van het lid Crone c.s., waarin de Minister wordt verzocht, nadat de Wet toekomst pensioenen is aangenomen, binnen afzienbare tijd ook de pensioenen voor politici volgende deze wet vorm te geven (Kamerstuk 36 067, AO)	Eind 2023 hebben sociale partners in de Pensioenkamer een hoofdlijnenresultaat pensioenregeling ABP bereikt. De Minister van BZK zal uw Kamer op korte termijn informeren over het wetgevingstraject ten aanzien van het vervolg en de uitwerking van de pensioenen in het nieuwe pensioenstelsel voor politieke ambtsdragers en de keuzes die daartoe zijn gemaakt.
Motie van het lid Moonen c.s., waarin de wens wordt uitgesproken dat wanneer conclusies van de uitgevoerde evaluatie van de regeling voor externe geschilbeslechting daartoe aanleiding geven alsdan, in overleg met de Minister van Justitie en Veiligheid of Minister voor Rechtsbescherming, tot aanpassing wordt over gegaan, en die bindend adviesregeling in de vorm van een algemene maatregel van bestuur bij beide Kamers voor te hangen (Kamerstuk 36 067, AP).	Het Besluit toekomst pensioenen is aangepast: het uitgangspunt is dat de geschilleninstantie een bindend advies geeft, tenzij een klager kiest voor een niet-bindend advies. Drie jaar na de start van de geschilleninstantie (in 2027) zal een evaluatie plaatsvinden, waarbij zal worden gezien of de «tenzij» kan vervallen. Als uit de evaluatie blijkt dat bindend advies de voorkeur geniet, dan zal in overleg met het Ministerie van J&V het wettelijk kader op dat punt worden aangepast, en zal het besluit waarin dat wordt doorgevoerd bij beide Kamers worden voorgehangen.

Motie	Actuele planning
Motie van het lid Oomen-Ruijten c.s. waarin de Minister wordt verzocht om de dekking voor het wezenpensioen voort te zetten op dezelfde wijze als voorzien voor de vrijwillige voortzetting van de dekking voor partnerpensioen, en dit op een zo kort mogelijke termijn in een eerstvolgend passend wetsvoorstel te regelen (Kamerstuk 36 067, AR).	De vrijwillige voortzetting van de wezendekking zal worden meegenomen in een eerstvolgend passend wetsvoorstel.
Motie van het lid Oomen-Ruijten c.s. waarin de Minister wordt verzocht de vrijwillige voortzetting van het partnerpensioen uit artikel 61a van de Pensioenwet zo snel als mogelijk als default in de wet op te nemen, en dit op een zo kort mogelijke termijn in een eerstvolgend passend wetsvoorstel te regelen (Kamerstuk 36 067, AS).	Met de pensioensector wordt de mogelijkheid van een default voortzetting risicodekking onderzocht. De uitkomsten van het onderzoek worden gezien in relatie tot de reeds bestaande maatregelen in het wetsvoorstel. Bij een positieve uitkomst kan de default voortzetting in een daarvoor passend wetsvoorstel worden opgenomen. De Kamer wordt hier voor 1 juli 2024 over geïnformeerd.

¹ Kamerstuk 25 883, nr. 466

In de voorgaande planningsbrief van 14 juni 2023 waren de toezeggingen die ik aan de Eerste Kamer had gedaan n.a.v. de behandeling van de Wtp nog niet opgenomen. Hieronder is een actueel overzicht opgenomen.

Tabel 4. Overzicht toezeggingen Eerste Kamer en bijbehorende beoogde planning.

T03629 Overleg sociale partners over gezond doorwerken tot het pensioen ook na 2025	Hierover waren sociale partners de afgelopen periode onderling in gesprek in de Stichting van de Arbeid. Helaas liggen de gesprekken op dit moment stil. Om verder te komen met dit vraagstuk heb ik de twee voorzitters van de Stichting van de Arbeid uitgenodigd om met mij hierover te spreken. Ik wil de Kamer in het voorjaar informeren over uitkomsten van de gesprekken over dit vraagstuk, zodat een nieuw kabinet hiermee aan de slag kan en eventuele vervolgmaatregelen aansluitend kunnen ingaan op de huidige overgangsmaatregelen.
T03630 Kamer periodiek informeren over voortgang transitie	De Eerste Kamer zal doorlopend worden geïnformeerd over de voortgang van de transitie. Dit loopt mee in de monitoring van de Wtp zoals beschreven in het plan van aanpak monitoring zoals op 14 juni 2023 met de Tweede Kamer is gedeeld. ¹
T03631 Toetsing aanwijzing geschilleninstantie	Uw Kamer is per brief 21 december 2023 geïnformeerd over het proces rond de geschilleninstanties. ² In die brief heb ik laten weten dat uw Kamer nader geïnformeerd zal worden over de beide aanwijzingen. Ik ben voornemens u hierover eind februari per brief te informeren. Daarbij zal ik de openstaande toezeggingen in relatie tot de aanwijzing recht doen.
T03632 Wijziging uiterste transitiedatum	Op dit punt heeft het kabinet een wetsvoorstel in voorbereiding om de transitieperiode met één jaar te verlengen. ³ De Raad van State heeft haar advies bij dit wetsvoorstel eind 2023 uitgebracht. Op dit moment beraadt het Kabinet zich daarop.
T03633 Uitwerking vrijwillige voortzetting wezenpensioen	De vrijwillige voortzetting van de wezendekking zal worden meegenomen in een eerstvolgend passend wetsvoorstel. (zie ook toezegging aan de TK).

T03634 Uitzoeken reglement J&V rondom structuur/onafhankelijkheid geschillencommissie	Uw Kamer is per brief 21 december 2023 geïnformeerd over de geschilleninstanties. ⁴ In die brief heb ik laten weten dat uw Kamer nader geïnformeerd zal worden over de beide aanwijzingen. Ik ben voornemens u hierover eind februari per brief te informeren. Daarbij zal ik de openstaande toezeggingen in relatie tot de aanwijzing recht doen.
T03635 Delen plan van aanpak evaluatie rol en positie verschillende belanghebbenden in fondsen	Over het plan van aanpak onderzoek governance in het nieuwe stelsel is de Tweede Kamer met Verzamelbrief pensioenonderwerpen van 9 november 2023 geïnformeerd. ⁵
T03636 Gesprek sociale partners beeld pensioenopbouw 18- en 19-jarigen in relatie tot franchise	Ik heb gesproken met de betreffende sociale partners, uitvoeringsorganisatie en het betreffende fonds. In het amendement Van Dijk c.s. (CDA) ⁶ worden de fiscale maxima tot het invaarmoment tijdelijk buiten toepassing gesteld.
T03637 Gesprek met de pensioensector om telefonische ondersteuning in gedragslijn op te nemen	Hierover is met de pensioensector gesproken. De pensioensector heeft reeds in de «gedragslijnen» opgenomen dat er altijd telefonisch contact mogelijk moet zijn. De pensioensector handelt dus in overeenstemming met wens van de Kamer.
T03638 Aanstellen regeringscommissaris pensioentransitie	Voldaan, met ingang van 1 januari 2024 is de regeringscommissaris transitie pensioenen gestart met haar werkzaamheden Uw Kamer is hierover geïnformeerd per de brief van 24 november 2023. ⁷
T03639 Nudging betrekken bij verbetermogelijkheden pensioen voor zelfstandigen	De uitwerking van deze toezegging wordt betrokken bij de kabinetsreactie op het advies van de Stichting van de Arbeid over zelfstandigen zonder pensioenopbouw. De Stichting van de Arbeid buigt zich op dit moment nog over het advies. De kabinetsreactie volgt daarna.
T03640 Onderzoek naar voorstel CDA opnemen vrijwillige voortzetting risicodekking als default	Uw Kamer zal over het onderzoek naar het opnemen van de vrijwillige voortzetting van de risicodekking als default in het nabestaandenpensioen voor de zomer van 2024 worden geïnformeerd.
T03641 Delen plan van aanpak «Seniorenkansenvisie»	Dit is met uw Kamer gedeeld.

¹ Kamerstuk 36 067, nr. 191.

² Kamerstuk 36 067, nr. 194.

³ Kamerstuk 36 067, nr. 195.

⁴ Kamerstuk 36 067, nr. 194.

⁵ Kamerstuk 32 043, Bl.

⁶ Kamerstuk 36 421, nr. 11.

⁷ Kamerstuk 36 067, BF

De Minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen,
C.J. Schouten